

LIGHEDSTEGN

NR. 4 OKTOBER 2009

Støjberg i DCH

"Tiden er ikke inde til at skabe usikkerhed på det danske arbejdsmarked."

3

Inklusion

Det Centrale Handicapråd vil gerne være med til at definere inklusionsbegrebet.

6

Uheldig landsretsdom

Landsretten mener ikke, beskyttet beskæftigelse er arbejde.

14

Demokrati for alle

Kan alle være med, når vi går til valg? Lighedstegn sætter fokus på valg.

7

Til valg

LEDER

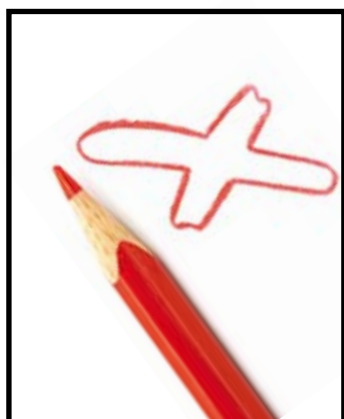
Den 17. november går danskerne til stemmeurnerne for at sammensætte et nyt kommunalpolitisk Danmarkskort. Efter strukturreformen har kommunerne som bekendt fået meget store forpligtelser på handicapområdet, og det ser ud til, at flere kommuner oplever ansvaret tynde. Derfor er kommunalvalget bestemt ikke mindre interessant for den del af befolkningen, der er berørt af et handicap, end det er for resten.

Center for Ligebehandling Handicappede har i den seneste tid sat fokus på forskellige aspekter af tilgængelighed til valg handlingen. Indsatsen omfatter henvendelser til de politiske partier om tilgængelighed til valg materiale og valgmøder. Den omfatter også bidrag til de officielle vejledninger fra stat og kommune om udformning af valgsteder og retningslinjer, der sikrer lige adgang til at kunne stemme for borgere med funktionsnedsættelse. Derudover arbejdes der på at udvikle et koncept for undervisning af borgere

med psykisk udviklingshæmning i at kunne deltage i valg handlinger.

Der er en særlig stemning over at afgive sin stemme. Der er en særlig værdi forbundet med det demokratiske princip om, at hver borgers stemme har lige værdi. Nok kan og ved vi ikke det samme, men alle stemmer har lige vægt. Det er en værdi, vi bør værne om, hvilket vi blandt andet kan gøre ved at sørge for at holde værdien levende og holde fast i, at den skal være mere end principiel. CLH's projekter om tilgængelighed til valg er med til at sætte fokus på, at dette helt grundlæggende demokratiske princip også gælder for borgere med funktionsnedsættelse.

Ane Esbensen
Konstitueret centerleder

Forsidefoto:
Istockphotos

INDHOLD

- 3 Ro omkring førtidspension og fleksjob
Beskæftigelsesministeren i DCH
- 5 Menneskerettigheder for personer med handicap
Kronik af Ester Larsen, formand for DCH
- 6 Inklusion – et mål for samfundets indretning
DCH udarbejder notat om inklusionsbegrebet
- 7 Tema: Demokrati for alle
- 8 Tilgængelighed til valg
Pjece til kommunerne om tilgængelighed til valg
- 9 Adgang til de politiske partier
Folder til partierne om tilgængelig valg information
- 10 En stemme til alle
Interviewundersøgelse i MOTE-projekt
- 12 National strategi for psykiatrien
Sundhedsstyrelsens psykiatri strategi
- 13 Kommunerne er økonomisk presset på handicapområdet
SL's undersøgelse af 13 kommuner
- 14 Landsretten: Beskyttet beskæftigelse er ikke job
Landsrettens dom om beskyttet beskæftigelse
- 16 Velfærd kræver arbejde
Anbefalinger fra Arbejdsmarkedskommissionen
- 18 Ombudsmanden beretter om ligebehandling
Folketingets Ombudsmands årlige beretning

Ro omkring førtidspension og fleksjob

Da beskæftigelsesminister Inger Støjberg besøgte Det Centrale Handicapråd var det med en melding om, at der ikke kommer nye omfattende ændringer på beskæftigelsesområdet for mennesker med funktionsnedsættelse. Reglerne for førtidspension og fleksjob bevarer indtil videre.

“Arbejdsmarkedskommissionens anbefalinger kommer ikke til at blive fulgt lige nu

AF CHRISTINE BENDIXEN

“Tiden er ikke til at skabe usikkerhed på det danske arbejdsmarked, især på grund af den store ledighed,” sagde beskæftigelsesminister Inger Støjberg, da hun gæstede Det Centrale Handicapråd (DCH) på rådets møde i september. Så Arbejdsmarkedskommissionens anbefalinger kommer ikke til at blive fulgt lige nu, trods mange gode ideer. Dette gælder også på førtidspensions- og fleksjobområdet.

Ministeren var meget indstillet på debat under sit besøg i rådet, og rådsmedlemmerne benyttede muligheden for at gøre opmærksom på flere problemstillinger, herunder adgang til transport til og fra arbejde, adgang til efteruddannelse, bedre tilgængelighed til

arbejdspladser, bedre indslusningsordninger og behovet for at undgå, at arbejdstagere med funktionsnedsættelse bliver de store tabere på et arbejdsmarked i krise.

Viden om psykiske lidelser

En af opfordringerne på mødet var blandt andet at få sat yderligere fokus på, at mennesker med psykiske lidelser ikke udelukkes fra arbejdsmarkedet. Ofte sker det, fordi der på arbejdspladserne ikke er nok viden om, hvad en psykisk lidelse indebærer, også i forhold til at være på arbejdsmarkedet.

Flere medlemmer af DCH lagde vægt på, at arbejdsmarkedets parter har et stort ansvar for at sikre rummeligheden over for

personer med psykiske lidelser. De lagde samtidig vægt på, at en del psykiske sygdomme kan behandles, hvorved man kan begrænse risikoen for udelukkelse fra arbejdsmarkedet.

Beskæftigelsesministeren var enig og mente, at arbejdsmarkedskommissionens forslag på dette område var vigtige at se nærmere på. Ministeren bemærkede iøvrigt, at vi på samfundsplan er blevet bedre til at diskutere det psykiske arbejdsmiljø.

Tværgående indsats

DCH nævnte også for ministeren, at det er vigtigt at få skabt et tværsektorielt samarbejde i det offentlige system, så der skabes mere

Fortsætter på næste side

Beskæftigelsesminister Inger Støjberg
gæstede Det Centrale Handicapråd

“ Tiden er ikke til at skabe usikkerhed på det danske arbejdsmarked, især på grund af den store ledighed

Beskæftigelsesminister Inger Støjberg

fleksibilitet for mennesker med funktionsnedsættelse. Ministeren medgav, at der er barrierer for samarbejde i det offentlige system, og at det er en erklæret hensigt at få disse barrierer nedbrudt.

Et af de steder, hvor der blandt andet er brug for tværministerielt samarbejde, er i sikring af transportmuligheder til og fra arbejdspladsen. For blandt andet blinde og svagsynede kan det være svært at arbejde på arbejdspladser, der ligger dårligt placeret i forhold til det offentlige transportsystem. Transporttiden og -vejen bliver ofte meget lang og svær og kan i sidste ende umuliggøre arbejdssituationen. Problemstillingen kan se anderledes ud for arbejdstagere med andre funktionsnedsættelser.

Manglende transportmuligheder udgør et problem, og ministeren blev bedt om se på sagen. Inger Støjberg lovede at gøre det tværministerielle embedsmandsudvalg

på handicapområdet opmærksom på problemet.

Efteruddannelse

Også de ulige vilkår på efteruddannelsesområdet blev drøftet på mødet. Det er vigtigt, at mennesker med funktionsnedsættelse kan holde deres uddannelse ajourført, ikke mindst når de venter på at komme ind på arbejdsmarkedet. DCH gjorde opmærksom på, at undervisningsministeren har nævnt muligheden for at etablere en pulje til kompenserende foranstaltninger under efteruddannelse, men en sådan pulje behøver også beskæftigelsesministerens opbakning. Beskæftigelsesministeren ville hjælpe ved at huske undervisningsministeren på forslaget om puljen til efteruddannelse.

Velfærd og ledighed

Ministeren blev kraftigt opfordret

til at se på udviklingen i forsørgelsesydelse, blandt andet set i lyset af FN's handicapkonventions artikel 28 om ret til stadige forbedringer i velfærd og social beskyttelse. Det var særligt den utilstrækkelige regulering af førtidspensionen, som blev kritiseret og udpeget som et område ministeren bør give større opmærksomhed.

Der var også meget fokus på, hvilke initiativer Beskæftigelsesministeriet tager for at følge udviklingen i ledigheden, herunder for at vide om det i høj grad er arbejdstagere med funktionsnedsættelse, der bliver ledige lige nu. Ministeren oplyste at den nye enstrengede struktur har givet mulighed for at indhente årlige rapporter om handicapindsatsen på beskæftigelsesområdet i regionerne. Dette giver et fælles dataudgangspunkt og bedre overblik over, hvordan situationen ser ud, og hvor man kan sætte ind med forbedringer.

Menneskerettigheder for personer med handicap

AF ESTER LARSEN, FORMAND FOR
DET CENTRALE HANDICAPRÅD

Søndag den 23. august 2009 blev en mærkedag, da FN's konvention om rettigheder for personer med handicap fik retskraft i Danmark. Med Danmarks ratifikation af konventionen bekræfter vi som samfund, at de grundlæggende menneskerettigheder også gælder for de op mod 23 procent af befolkningen, der har en funktionsnedsættelse.

Udvikling mod fuld inklusion

Konventionen slår fast, at man som borger har ret til adgang til information, til integritet, til et selvstændigt liv og til bevægelsesfrihed. Alle personer med handicap har lige ret til at leve i samfundet med samme valgmuligheder som andre. Deltagerstaterne skal træffe effektive og passende foranstaltninger for at gøre det lettere for personer med handicap fuldt ud at nyde denne rettighed samt at blive inkluderet og deltage i samfundet. Konventionen omfatter både civile, borgerlige rettigheder, som skal være opfyldt ved ratifikationen, og sociale, kulturelle rettigheder, som kan opfyldes ved en fremadskridende proces, hvor staterne er forpligtet til bruge alle til rådighed stående midler for at sikre også de sociale rettigheders fulde omfang.

Konventionen forudsætter således en udvikling, der vil tage tid, og leverer i sig selv muligheden for et nyt, fælles grundlag for samarbejde mellem alle aktører. Dette gælder lige fra de berørte men-

nesker med funktionsnedsættelse, deres pårørende, og repræsentanter, herunder handicaporganisationerne, til private virksomheder, kulturelle institutioner, regioner, kommuner og staten.

Rettigheder til gavn for alle

Konventionen er et retsligt dokument, som tager den danske handicappolitik ind i en ny æra. Nu er det vigtigt at alle, men især myndigheder på alle niveauer, tager konventionen til sig. FN

“Konventionen er et retsligt dokument, som tager den danske handicappolitik ind i en ny æra.

har fastlagt formuleringerne og regeringen har forpligtet Danmark til at overholde dem. Men det er hele samfundet, der skal kende og bruge konventionen, for at målet om fuld og lige deltagelse kan blive opfyldt.

Regeringen er overordnet ansvarlig for, at Danmark lever op til konventionen. Hvis konventionen ikke bliver fulgt i den kommunale praksis, er det i sidste ende regeringens ansvar at gennemføre de ændringer, som er nødvendige for at sikre, at det sker. Det Centrale Handicapråd har opfordret regeringen til at udarbejde en national

handlingsplan over tiltag, der skal sikre den fremadskridende udvikling på nationalt plan. Rådet har også gjort alle borgmestre opmærksom på konventionen. Der er blevet efterspurgt mere konkrete forslag til, hvordan man som kommune kan arbejde med konventionen. Der er allerede hjælp at hente i projekt mainstreaming på handicapområdet, men vi vil gerne forsøge at udvikle mere inspiration til arbejdet i kommunerne.

Konventionen lægger stor vægt på det bidrag, som inklusion af personer med handicap kan give samfundet. Der er fokus på den værdi, samfundet kan tilføjes i kraft af, at flere mennesker deltager i at løse samfundsopgaverne, tager del i foreningslivet, det politiske liv og det sociale samvær. Vi må derfor alle gå til opgaven med glæde, da det handler om at gøre livet bedre for en del af befolkningen – og dermed for os alle sammen.

Inklusion

– et mål for samfundets indretning

Inklusion er et af de vigtigste mål for samfundets indretning i forhold til personer med funktionsnedsættelse. Med FN's Handicapkonvention er grundlaget for inklusion styrket yderligere. Det fremgår af et notat, som Det Centrale Handicapråd (DCH) er ved at udarbejde.

AF KIRA HALLBERG

Inklusion er et af de grundlæggende principper i FN's Handicapkonvention, og med tiltrædelse af konventionen er Danmark forpligtet på at sikre inklusion i samfundet. DCH mener, at inklusion er en vigtig vision og et mål for samfundets indsats i forhold til personer med funktionsnedsættelse. Der er brug for et vedholdende fokus på at sikre at personer uanset funktionsnedsættelse kan deltage i samfundet på lige vilkår.

FN-konventionen definerer ikke begrebet inklusion, men bruger det i forskellige sammenhænge, blandt andet i forhold til uddannelse og arbejde. Derfor har DCH sat sig for at beskrive, hvad inklusion indebærer, og er derfor ved at udarbejde et notat om begrebet.

Den inkluderende skole

DCH's notat tager udgangspunkt i begreberne integration, rummelighed og inklusion, som er tre forskellige begreber, der ofte bruges synonymt. Begrebet inklusion er dog mere vidtrækkende end integration og rummelighed, og for at forstå det kan man med fordel se på uddannelsesområdet, hvor begrebet hovedsageligt er blevet udviklet.

I den inkluderende skole er der plads til alle elever. Undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i, at alle elever er forskellige. Inklusion er derfor en dynamisk proces, hvor skolen hele tiden skal tilpasse sig eleverne. Ansvar for en succesfuld

inklusion placeres i læringsmiljøet og ikke hos individet selv. Alle uddannelsesinstitutioner bør derfor arbejde inkluderende, så det bliver muligt for personer med funktionsnedsættelse at være en del af det ordinære uddannelsessystem

Rådets holdning til inklusion

Det er dog vigtigt at skelne mellem inklusion som en vision og inklusion i forhold til det daglige arbejde. Det er DCH's opfattelse, at nogle elever med funktionsnedsættelse kan have behov for et specialiseret tilbud, som ligger uden for de ordinære uddannelses tilbud. Det bør derfor fortsat være muligt, men altid som et reelt tilvalg for den enkelte person. I det specialiserede tilbud må man dog arbejde på mest mulig inklusion og sikre, at eleverne kan udfolde deres fulde potentiale. Inklusion skal således altid være et mål, og uddannelsessystemet bør fortsat fremme fuld inklusion, selv om der eksisterer specialiserede tilbud parallelt med det ordinære system.

Besøg af Susan Tetler

I forbindelse med DCH's arbejde med notatet om inklusion, havde DCH ved deres møde i september besøg af lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitet Susan Tetler til at fortælle om og beskrive begrebet inklusion. Hun lagde ud med at påpege, at inklusionsbe-

grebet bruges både som vision og mål og som strategi for praksis, og det er med til at gøre indholdet af begrebet uklart.

Susan Tetler fremhævede samtidig, at en af problemstillingerne omkring inklusion er, at begrebet ofte defineres på et idealt plan. Derved bliver der langt til den pragmatiske virkelighed, hvor idealerne skal omsættes til noget, der er muligt og praktisk håndterbart. Hun udtrykte derfor et ønske om at sætte mere fokus på den pragmatiske diskurs, "sådan at visioner og idealer overføres til praksis, så de er funktionelle og meningsfulde for alle parter."

Ifølge Susan Tetler gør tanken om inklusion op med opdelingen i almen- og specialområdet og fokuserer i stedet på et fælles ansvar. "Inklusion handler også om accept, respekt og lige muligheder. Og det handler om deltagelse og delagtighed, så man bliver en aktiv deltager i fællesskabet. Derved stilles der krav om kvaliteten af indsatsen. Man sætter individet i centrum for egen læring og aktiv deltagelse," sagde Susan Tetler.

Rådets notat om inklusion kan læses på www.dch.dk ved udgangen af 2009.

Susan Tetlers oplæg i DCH kan læses i referatet fra DCH's møde i september 2009 på www.dch.dk

Tema:

Demokrati for alle

Dem, som stemmer, bestemmer. Derfor har Center for Ligebehandling af Handicappede sat fokus på adgang til demokrati for mennesker med funktionsnedsættelse.

AF METTE DISSING SANDAHL

Adgang til demokratiet er vigtigt, da de, der stemmer, også bestemmer, hvad retning samfundet skal tage: Derfor har Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH) i 2008 og 2009 haft særligt fokus på demokrati og mennesker med funktionsnedsættelses mulighed for at deltage i valg.

Fysiske og informative barrierer

Oplyser kommunerne om valget på en tilgængelig måde? Tager de politiske partier hensyn til vælgere med funktionsnedsættelse i deres valgmateriale, og er det i det hele taget muligt at komme frem til afstemningsstedet og afgive sin stemme for eksempelvis en kørestolsbruger eller en blind vælger? Det er blot nogle af de spørgsmål, som CLH har fokuseret på.

Men for at kunne stemme ved folketingsvalg eller kommunalvalg skal man have en grundlæggende forståelse for demokrati og evnen til at træffe selvstændige valg. Derfor har CLH ud over at fokusere på den fysiske tilgængelighed i valgloven og til stemmeboksene også haft fokus på mennesker med

psykisk udviklingshæmning og deres forståelse for demokrati.

Fælleseuropæisk projekt

Det fælleseuropæiske projekt "Min mening, min stemme - Mote", som CLH deltager i, viser, at mennesker med udviklingshæmning meget sjældent bliver trænet i at træffe egne valg og sjældent får en forståelse af demokratiets spille-regler. En del af projektet er derfor at udvikle et undervisningsforløb, som med enkle midler uddanner mennesker med psykisk udviklingshæmning i demokrati.

CLH har med temaet om valg og demokrati derfor både valgt at se på de fysiske barrierer, som hindrer mennesker med funktionsnedsættelse i at afgive stemme, og på de mentale barrierer, der består i, at samfundet ikke befordrer alles mulighed for at komme til orde. Først når begge barrierer er overvundet, kan vi med rette kalde os et fuldgyldigt demokrati.

På de kommende sider kan man læse mere om CLH's fokus på adgang til demokratiet og om de forskellige projekter.

Tilgængelighed til valg

– for personer med funktionsnedsættelse

17. november 2009 er der kommunalvalg. Men er det muligt at stemme til valg på lige fod, hvis man har en funktionsnedsættelse? Det har Center for Ligebehandling af Handicappede undersøgt i rapporten "Demokrati for alle".

AF METTE DISSING SANDAHL

Adgang til demokrati er vigtigt. Det gælder naturligvis også for mennesker med funktionsnedsættelse. Derfor lavede Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH) rapporten "Demokrati for alle – en gennemgang af valgloven m.v." i 2008. Den ser nærmere på, hvilke problemer reglerne omkring valg kan give personer med funktionsnedsættelse i forhold til at afgive stemme.

CLH har gennemgået valgloven og sendt spørgeskema ud til alle kommuner i Danmark for at måle den fysiske tilgængelighed til valg. Kommunerne blev også bedt om at sende det eventuelle skriftlige materiale, de udleverer til valgtilforordnede og valgstyrrere, og endelig har CLH gennemgået de fremtidige muligheder for at stemme elektronisk

Medtænk tilgængelighed

Rapporten viser, at kommunerne kan fjerne nogle af de barrierer, der gør det svært for personer med funktionsnedsættelse at deltage i valgbehandlingen. Det kan kommunerne blandt andet ved at være opmærksomme på at medtænke tilgængelighed, når de planlægger og afvikler valg. Andre barrierer kræver dog lovændringer. Konklusionen på undersøgelsen er derfor, at der fortsat mangler meget, før mennesker med funktionsnedsættelse kan stemme på samme vilkår som alle andre ved valg.

Lovgivningen tager ganske vist højde for, at nogle personer kan have brug for hjælp i forbindelse med selve valgbehandlingen. Lovgivningen tager også hensyn til, at andre kan være forhindret i at møde op og afgive deres stemme i valglokalet på selve valgdagen, men der er stadig et betydeligt efterslæb – ikke mindst på informationssiden.

Pjecen skal hjælpe kommunerne

CLH har derfor valgt at følge op på undersøgelsen med pjecen "Tilgængelighed til valg for personer med funktionsnedsættelse". Den beskriver reglerne om adgang til valg med udgangspunkt i den eksisterende lovgivning. Pjecen ser på, hvad kommunerne skal tænke på,

når de giver information om valget i lokale aviser og på kommunens hjemmeside, ved muligheden til at afgive brevstemme i hjemmet, og hvad de skal være opmærksom på omkring adgang til stemmelokalerne. Pjecen giver også råd om kommunikation med mennesker med funktionsnedsættelse.

Pjecen er skrevet til medarbejderne i valgsekretariatet, på borgerservice og til valgstyrrere og valgtilforordnede, så de kan være med til at sikre, at alle borgere får adgang til at deltage i demokratiet. Kommunerne har taget godt imod pjecen og derfor håber CLH, at kommunalvalget 17. november i år vil opleves som mere tilgængeligt og kan være med til at sikre reel ligebehandling af personer med funktionsnedsættelse.

Fakta

Læs rapporten "Demokrati for alle" på:
www.clh.dk/demokratiforalle

Pjecen "Tilgængelighed til valg" er sendt til valgsekretariatet og borgmesterkontoret samt handicaprådet i alle kommuner og er tilgængelig på:
www.clh.dk/tilgaengelighedtilvalg

Adgang til de politiske partier

AF CHRISTINE BENDIXEN

Ud over at have problemer med at få adgang til at afgive sin stemme kan det også være svært for mennesker med funktionsnedsættelse at få adgang til de politiske partiers information. CLH har skrevet en folder til partierne om, hvordan de sikrer, at deres information også når denne gruppe vælgere.

De politiske partier er i udpræget grad med til at definere værdierne i det demokratiske system. De er med til at sætte dagsordenen for, hvad det er vi stemmer om, når vi sætter vores kryds på valgdagen.

Tilgængelig partiinformation

Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH) har på den baggrund udarbejdet en folder til de politiske partier. Den sætter fokus på, hvordan partierne sikrer, at mennesker med funktionsnedsættelse kan deltage i partiernes politiske aktiviteter. Folderen giver nogle overordnede idéer til, hvordan partierne kan gøre deres arrangementer, websider og skriftlige materiale tilgængelige for mennesker med forskellige funktionsnedsættelser.

Overordnet introduktion

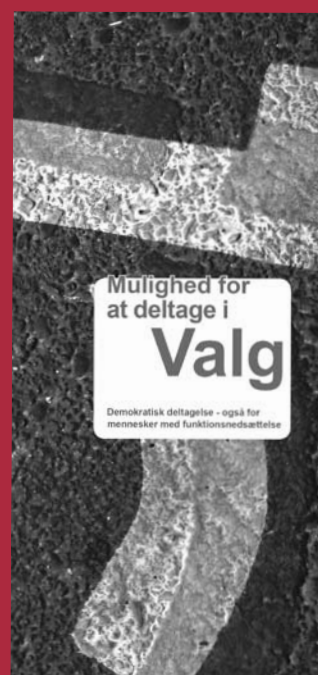
Folderen er tænkt som en overordnet introduktion til arbejdet for bedre tilgængelighed, men henviser til flere guider med grundig information om at arbejde med tilgængelighed for mennesker med funktionsnedsættelse. For eksempel giver guiden "Planlægning af arrangementer - for deltagere med særlige behov" et godt overblik over, hvad der skal til, for at mennesker med forskellige funktionsnedsættelser kan deltage i et arrangement, og guiden "Tilgæn-

gelig web for webredaktører" er en god støtte i arbejdet med at gøre hjemmesider brugbare for alle mennesker, også dem, der ikke kan se eller bruge en computermus.

Fakta

Folderen er sendt til de politiske partier og deres partikontorer rundt om i landet og er samtidig tilgængelig på CLH's hjemmeside:

www.clh.dk/partifolder

En stemme til alle

EU-projektet "Min mening, Min stemme – MOTE" har fokus på mennesker med udviklingshæmnings muligheder for at deltage i den demokratiske proces. Ny interviewundersøgelse i projektet viser, at det for denne gruppe kan være svært at finde ud af, hvem man skal stemme på, fordi politisk information er vanskelig at forstå.

AFTINA MOU JAKOBSEN

Som et led i Min mening, Min stemme-projektet har Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH) gennemført en interviewundersøgelse om at stemme ved valg blandt mennesker med udviklingshæmning. De foreløbige resultater blev beskrevet i tredje nummer af Lighedstegn. Nu foreligger den danske interviewundersøgelse, og snart følger en tværnational rapport med resultaterne fra lignende interviewundersøgelser, gennemført i de andre MOTE-deltagerlande Irland, Italien, Malta, Spanien og Ungarn.

Interviewundersøgelserne omfatter 20 interview i hvert deltagerland, og der er derfor ikke tale om repræsentative undersøgelser. Undersøgelserne peger dog på konkrete problemstillinger og perspektiver, som er relevante for denne gruppe borgere i forhold til stemmeafgivning.

Uforståelige stemmesedler

Et fællestræk for de gennemførte interviewundersøgelser i Danmark, Irland, Italien, Malta, Spanien og Ungarn er, at størstedelen af interviewpersonerne ikke fandt det vanskeligt at stemme generelt. Adspurgt om stemmesedlen var let eller svær at forstå, har mange dog svaret, at den var svær at forstå. Irland udgør her

en undtagelse, da der findes fotos af alle kandidater på stemmesedlen, og derfor har en del irske interviewpersoner fremhævet, at netop dette forhold gør det let at bruge stemmesedlen. I Italien har nogle af interviewpersonerne set stemmesedlen på forhånd, hvilket har gjort selve stemmeafgivelsen lettere for dem.

Lettere stemmeafgivelse

Interviewpersonerne i alle interviewundersøgelserne er blevet bedt om at komme med konkrete bud på, hvordan det kan blive lettere at stemme – nærmere bestemt, hvordan stemmesedlen efter deres mening skulle se ud. En del interviewpersoner har ikke umiddelbart nogen bud på, hvordan stemmesedlen skulle se ud, og interviewpersonerne har efterfølgende fået nogle forslag læst op.

Interviewpersonernes svar viser, at man med forholdsvis få tilpasninger af stemmesedlen, kan lette stemmeafgivelsen. I den danske interviewundersøgelse kommer en stor del af interviewpersonerne med positive tilkendegivelser på ideen om at sætte fotografier på stemmesedlen, for eksempel af partiets formand. Mange interviewpersoner så gerne partiernes logoer på stemmesedlen, og den del supplerer deres svar med, at det også ville gøre det nemmere at afgive stemme for personer, som har svært ved at læse og skrive. Nogle mener, at det ville have været en hjælp, hvis skriftstørrelsen havde været større, mens andre også synes godt om ideen om elektronisk stemmeafgivning. En interviewperson begrundet sit synspunkt:

"[...] Altså, når du står inde i stemmeboksen, så skal du jo helst sætte

Interviewpersonernes svar viser, at man med forholdsvis få tilpasninger af stemmesedlen, kan lette stemmeafgivelsen.

Det kan være svært at stemme, hvis man ikke kan afkode, hvad politikerne siger.

krydset og tænke meget hurtigt. Fordi der står nogle andre, der også skal ind. Hvis du sad hjemme foran din egen computer, så kunne du bruge en halv til to timer til at læse det hele igennem og måske få teksten forstørret og tænke over: "Jamen, er det det parti, eller er det noget andet, jeg skal stemme på".

En svær beslutning

Et væsentligt udgangspunkt for undersøgelsen har været, at der ikke findes nogen korrekt form for politisk viden, vælgere skal besidde for at stemme, når der er valg. Interviewundersøgelsen viser, at interviewpersonerne stemmer af forskellige grunde og med forskellige baggrunde, ligesom alle andre borgere har deres grunde til og baggrunde for at stemme. Men politisk viden og politisk interesse kan have indflydelse på, hvorvidt man som vælger beslutter sig for at stemme eller ej – og dermed også for oplevelsen med at afgive stemme.

Ifølge interviewpersonerne er det svære ved stemmeafgivelsen dog ikke at sætte selve krydset på stemmesedlen, men at beslutte sig for, hvem man vil stemme på. Dette vil mange vælgere formentlig nikke genkendende til, og er ikke noget særegent for mennesker med udviklingshæmning. Men for de interviewede mennesker med

udviklingshæmning hænger det blandt andet sammen med, at det kan være svært at afkode, hvad de forskellige kandidater mener, og nogle mener, at politik generelt kan være svært at forstå.

Tilgængelig information

Mennesker med udviklingshæmning kan have brug for informationer og viden om politik og partiprogrammer, som tager hensyn til de behov, som netop er affødt af funktionsnedsættelsen, for eksempel særlige behov i forhold til at læse og forstå tekst. For denne gruppe kan tilgængelighed til information og viden om politik og partiprogrammer i sidste ende være afgørende for eksempel valgdeltagelse. Derfor er interviewpersonerne blevet spurgt, om de ser TV, læser avis og snakker med forældre eller venner om politik. De fleste danske interviewpersoner svarer, at de ser nyheder, nogle få læser avis, men flere svarer, at de ikke kan læse. Og de fleste snakker ikke med andre om politik.

Det er et fællestræk for interviewundersøgelserne, at størstedelen af interviewpersonerne oplever politik som en forholdsvist vanskelig størrelse. Interviewpersoner i alle deltagende lande forklarer blandt andet dette med en

oplevelse af, at mennesker med udviklingshæmning ikke er attraktive som vælgergruppe, og at politikere derfor ikke prioriterer at kommunikere deres synspunkter til denne gruppe borgere.

Alles ret

Alle borgere har en grundlovssikret ret til at stemme, men der findes samfundsskabte barrierer i forhold til at tilegne sig viden og information om politik og partiprogrammer for mennesker med udviklingshæmning. Det kan være helt afgørende for deres mulighed for at deltage i valghandlinger. Derfor er informationstilgængelighed et kodeord i bestræbelsen på at gøre stemmesedler og information om politik og partiprogrammer tilgængelige.

I forbindelse med MOTE-projektet udarbejdes et uddannelsesprogram om politik og valgdeltagelse. Uddannelsesprogrammet er målrettet mennesker med udviklingshæmning med det formål at understøtte forståelsen af demokrati og politiske rettigheder, som interviewpersonernes udsagn også indikerer et eksisterende behov for.

Den danske interviewundersøgelse ligger på:
www.clh.dk/naarstemmerafgives

National strategi for psykiatrien

– til gavn for psykiatriske patienter?

Sundhedsstyrelsen har i august 2009 lanceret en ny national strategi for psykiatrien. Hensigten med strategien er at tilvejebringe et fagligt grundlag for den udbygning af psykiatrien, som i de kommende år vil finde sted gennem regionernes psykiatriplaner og statslige initiativer.

AF SIGNE STENSGAARD

Visionen bag Sundhedsstyrelsens nationale strategi er, at det skal være lettere at være psykisk syg, at det skal være muligt at få hjælp tidligt, og at der skal være en vifte af tilbud, der er målrettet den enkeltes behov. På baggrund af denne vision er det målet at nedbringe omfanget og sværhedsgraden af psykiske lidelser, at reducere psykiatriske patienters sygelighed og overdødelighed samt sikre effektiv behandling og opfølgning med højst mulig inddragelse af og respekt for den enkelte patients behov.

Bred opbakning

Der er generel opbakning til den nationale strategi, blandt andet fra SIND og Dansk Psykiatrisk Selskab. En væsentlig udfordring bliver derfor at få sikret det økonomiske grundlag for at gøre visionerne til virkelighed. Sundhedsminister Jakob Axel Nielsen udtaler, at han vil gå efter at skaffe penge til en udbygning af psykiatrien ved de kommende satspuljeforhandlinger. Spørgsmålet er, om det er den rigtige vej at gå. Tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen, der har udpeget psykiatrien som et af sine indsatsområder, foreslår i stedet øremærkede bevillinger til psykiatrien. Herved undgås det årligt tilbagevendende budgetslagsmål.

I lyset af konventionen

Sundhedsstyrelsens nationale strategi for psykiatrien udkom i august – samme måned som Danmark ratificerede FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Set i dette lys forekommer Sundhedsstyrelsens nationale strategi som et skridt i den rigtige retning

“Spørgsmålet er dog om strategiens ambitionsniveau er højt nok.

for psykiatriområdet. Det er således i forlængelse af konventionen, når strategien lægger op til mindre tvang i psykiatrien, til mere oplysning og afstigmatisering samt til at sikre let tilgængelig behandling.

Spørgsmålet er dog, om strategiens ambitionsniveau er højt nok. Eksempelvis beskrives det i strategien, at etiske dilemmaer mellem hensynet til patientens selvbestemmelsesret og hensyn til patienten selv eller omgivelserne ikke bør medføre en generel automatisk og unødvendig umyndiggørelse af psykiatriske patienter.

Handicapkonventionen skal fremme, beskytte og sikre muligheden for, at alle personer med handicap fuldt ud kan nyde alle

menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre. Endvidere er et grundlæggende princip i konventionen at sikre respekt for menneskets naturlige værdighed, personlige autonomi, herunder frihed til at træffe egne valg, og uafhængighed af andre personer (artikel 1 og 3). Set i dette lys er det vanskeligt at forestille sig situationer, hvor automatisk og unødvendig umyndiggørelse af psykiatriske patienter ikke vil være i strid med konventionen.

Fremtidens psykiatri

Fremtiden må vise, hvorvidt den nationale strategi bliver til gavn for mennesker med psykiske funktionsnedsættelser. Først skal strategien således udmønte sig i praksis. Sundhedsstyrelsen lægger i forordet op til, at intentionerne i den nationale strategi rent faktisk omsættes til bedre muligheder for de psykiatriske patienter, og at det i den forbindelse er nødvendigt at komme i arbejdstøjet. Handicapkonventionen er i den forbindelse et ekstra arbejdsredskab til at sikre ligebehandling for mennesker med psykisk funktionsnedsættelse.

Udgivelsen National strategi for psykiatri 2009 ligger på Sundhedsstyrelsens hjemmeside, www.sst.dk

Kommunerne er økonomisk presset på voksen-handicapområdet

Kommuner med et relativt højt antal af voksne med handicap og med mange dyre refusionsager kan ikke få pengene til at slå til. Det viser en ny undersøgelse fra Socialpædagogens Landsforbund (SL) om oplevelsen i tretten kommuner.

AF LINDA BENDIX

Det er kommet bag på kommunerne, hvad der lå i opgaven, da de overtog ansvaret for handicapområdet i forbindelse med strukturreformen. Kommunerne havde ikke forestillet sig, hvor komplekst et område de overtog, hvor bred en vifte af tilbud de skal kunne levere, og hvilke omkostninger der er forbundet med opgaven. Det er konklusionen i SL's undersøgelse af tretten kommuner, der objektivt set har de største udfordringer på det specialiserede område.

Undersøgelsen bygger på tretten kvalitative interviews med handicap-, psykiatri-, eller socialchefen fra tretten kommuner. Kommunerne har det tilfælles, at de har en høj koncentration af voksne med handicap og mange dyre refusionsager i forhold til en gennemsnitskommune.

Økonomien slår ikke til

"De budgetter, vi har, kan simpelthen ikke holde i forhold til det klientel, vi har," fortæller Jette Nørrekær, leder af socialforvaltningens stab i Holbæk Kommune. Og dermed giver hun udtryk for en generel oplevelse i undersøgelsen. De fleste af de tretten kom-

muner har haft meget svært ved at holde de sociale budgetter i ro efter strukturreformen. Kommunerne peger på, at grundfinansieringen ikke har været på plads fra starten. Det har den konsekvens, at en stor del af kommunerne årligt tilfører tocifrede millionbeløb til området.

Flere af de interviewede peger på, at kommunerne simpelthen ikke var klar over, hvad de gik ind til, da de overtog de specialiserede opgaver fra amterne. Særligt er det kommet bag på kommunerne, hvor kompleks økonomien er på området, blandt andet fordi der er et mellemkommunalt marked for køb og salg af pladser på sociale tilbud, som man ikke kender fra andre områder.

Fagligheden kan gå fløjten

Undersøgelsen peger på to forhold, der er med til at gøre området udgiftstungt og ustyrbart. For det første er andelen af borgere, der har krav på ydelser og hjælp, vokset. For det andet oplever stort set alle tretten kommuner, at det mellemkommunale marked er en stor udfordring. Der er tale om betydelige takststigninger som en

væsentlig årsag til, at området er blevet ustyrbart. For at redde budgetterne forsøger flere kommuner at undgå at købe specialiserede tilbud uden for kommunens grænse. Men udviklingen bekymrer flere af de interviewede. De frygter, at den enkelte kommune ikke kan tilbyde tilstrækkeligt kvalificerede specialtilbud til en meget differentieret målgruppe. Til det siger socialchef i Norddjurs Margit Tang Møller: "Jeg kan godt frygte, at fagligheden går fløjten."

Interviewundersøgelsen kan læses på www.sl.dk

Refusionsordningen

Refusionsordningen blev indført i forlængelse af, at kommunerne overtog det fulde myndigheds- og finansieringsansvar for handicapområdet. Ordningen sikrer kommunerne delvis kompensation for de særligt dyre enkeltsager i de første år efter reformen. Refusionsordningen nedtrappes frem til 2010, hvorefter kommunerne vil blive kompenseret i mindre grad.

Landsretten: *Beskyttet beskæftigelse er ikke job*

Vestre Landsret har i en ny dom afvist krav om lønmodtagerrettigheder for personer i beskyttet beskæftigelse. Center for Ligebehandling af Handicappede og Det Centrale Handicapråd opfordrer til, at der findes en løsning, så mennesker i beskyttet beskæftigelse sikres samme rettigheder som alle andre.

AF LENE MAJ PEDERSEN

I dagens Danmark svæver 8.000 mennesker i en gråzone mellem social foranstaltning og egentlig beskæftigelse ifølge SFI's undersøgelse "Beskyttet beskæftigelse". Det har den seneste landsretsdom på området endnu engang cementeret.

Baggrund

En kvinde, som er ansat i beskyttet beskæftigelse gik rettens vej for at få ret til blandt andet sygedagpenge. Byretten i Horsens gav kvinden medhold, og sagde at hun har et job, der giver hende ret til sygedagpenge og ansættelsesbevis. Byretten udtalte, "At der ved sagsøgerens beskæftigelse foreligger et ansættelses- og tjenesteforhold af en sådan karakter, at sagsøgeren må anses for omfattet af lønmodtagerbegrebet i sygedagpengelovens § 2, stk. 1 nr. 1 og ansættelsesbevislovens § 1, stk. 1".

Men da dommen blev anket til landsretten, fik piben en anden lyd. Landsretten fastslog, at "beskyttet beskæftigelse har karakter af en social foranstaltning, der sigter mod at forbedre den pågældendes livskvalitet". Derfor er den pågældende person ikke lønmodtager hverken i sygedagpengelovens eller ansættelsesbevislovens forstand. Samtidig tog landsretten også stilling til, at personer, der udfører beskyttet beskæftigelse, ikke er arbejdstagere i EU-retlig forstand. I skarp kontrast

til, hvad Byretten i Horsens som første instans fastslog.

Hvad siger reglerne?

Reglerne om beskyttet beskæftigelse findes i servicelovens kapitel 19 under overskriften "Beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud". De siger intet om, at sigtet med den beskyttede beskæftigelse er at forbedre den enkeltes livskvalitet.

“Det er derfor ekstra ærgerligt, at Landsretten ikke har fulgt byrettens spor i sin tilgang til sagen.

Den medfølgende vejledning præciserer, at målgruppen for servicelovens § 103 om beskyttet beskæftigelse er personer, som har en betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og personer med særlige sociale problemer som for eksempel hjemløshed. Formuleringen om livskvalitet finder man derimod i vejledningen om aktivitets- og samværstilbud, servicelovens § 104. Her står, at formålet er, at øge den enkeltes livskvalitet

i dagligdagen, og tilbuddet retter sig især mod personer med behov for socialt samvær og aktiviteter i fællesskab. Et sådant tilbud er, ifølge vejledningen, et fristed for den enkelte, og det giver mulighed for at komme hjemmefra og være sammen med andre.

Løn efter indsats

Servicelovens § 103 nævner altså ikke noget om sociale foranstaltninger og livskvalitet. Men hvad siger reglerne om aflønning i beskyttet beskæftigelse? Disse regler fremgår af lov om social service § 105. De bliver beskrevet nærmere i bekendtgørelsen om aflønning og befodringsudgifter med videre i beskyttet beskæftigelse, særligt tilrettelagte beskæftigelsestilbud og fritids- og samværstilbud.

§ 1 i denne bekendtgørelse fastslår, at kommunen skal fastsætte lønnen for personer i beskyttet beskæftigelse, så de i videst muligt omfang aflønnes efter indsats. Hvor dette ikke er muligt, skal man anvende timeløn efter en arbejdsvurdering i det enkelte tilfælde. I de tilfælde, hvor personen på grund af betydelig nedsat funktionsevne kun kan yde en indsats, som giver en meget beskeden indtjening, kan der fastsættes en arbejdsdusør på minimum 5 % af den mindste overenskomstmæssige løn på det pågældende arbejdsområde.

§ 103. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde beskyttet beskæftigelse til personer under folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet, og som ikke kan benytte tilbud efter anden lovgivning.

§ 104. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde aktivitets- og samværstilbud til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer til opretholdelse eller forbedring af personlige færdigheder eller af livsvilkårene.

Der skal altså ske en individuel og konkret vurdering af den enkelte arbejdsindsats og lønnen skal udmåles i forhold til indsatsen. Til gengæld står der i bekendtgørelsen, at kommunen ikke skal udbetale løn eller anden form for vederlag til personer, der er visiteret til aktivitets- og samværstilbud.

Sammenblanding af regler

Noget tyder altså på, at landsretten er kommet til at blande reglerne om beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103 sammen med reglerne om aktivitets- og samværstilbud efter samme lovs § 104, når man nærlæser reglerne i lov om social service.

Når en borger skal have hjælp, skal der altid ske en individuel og konkret vurdering af borgerens situation for at finde det rette tilbud. Derfor skal kommunen først se på, om borgeren skal tilbydes fleksjob, job med løntilskud til førtidspensionister, beskyttet beskæftigelse efter lov om social service § 103, fritids- og samværstilbud efter samme lovs § 104, eller om der skal helt andre tilbud på banen. Hvis en borger får bevilget beskyttet beskæftigelse, skal man ifølge reglerne om aflønning igen foretage en individuel og konkret vurdering for at se nærmere på borgerens indsats og ud fra dette foretage udmålingen af løn. Der er nemlig stor forskel på

de faktiske forhold, beskæftigelsen foregår under.

Derfor giver det god mening, når byretten foretager en helt konkret vurdering af ansættelses- og tjenesteforholdet. Dette kan være af en sådan karakter, at arbejdstageren også er omfattet af lønmodtagerbegrebet i for eksempel sygedagpengeloven. Det er derfor ekstra ærgerligt, at landsretten ikke har fulgt byrettens spor i sin tilgang til sagen.

Beskyttet beskæftigelse i gråzone

Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH) mener, der er brug for, at Indenrigs- og Socialministeriet ser nærmere på problemstillingen. Det Centrale Handicapråd har flere gange opfordret til, at der findes en løsning, så personer i beskyttet beskæftigelse bliver sikret lønmodtagerrettigheder, uanset om de er ansat på værkstederne eller udplaceret på private virksomheder. I et svar på DCH's seneste henvendelse henviser ministeren blandt andet til, at regeringen i beskæftigelsesstrategien for personer med handicap fra 2004 satte fokus på at skabe beskyttet beskæftigelse i tæt kontakt med almindelige virksomheder. Blandt initiativerne var forsøg, der støtter udviklingen fra beskyttet "beskæftigelse" til beskyttet "arbejde" og forsøg med en udvikling af den kommunale organisering.

Ministeren lægger vægt på, at personer, som kan beskæftiges i job med løntilskud eller i fleksjob, ikke i stedet får tilbud om beskyttet beskæftigelse. På den måde afspejler selve ansættelsesformen den indsats, der ydes, og spørgsmålet om lønmodtagerrettigheder bliver løst.

CLH er helt enig i denne vigtige pointe. Det er afgørende, at personer ikke bliver fastholdt i beskyttet beskæftigelse, bare fordi dette tilbud var nødvendigt som indgang til arbejdsmarkedet og udvikling af arbejdsevnen. Men der vil i lang tid fremover være personer i beskyttet beskæftigelse, som yder en helt regulær arbejdsindsats, og efter Landsrettens dom er der ikke meget håb om at opnå ret til blandt andet sygedagpenge. Værdien af disse menneskers arbejdsindsats underkendes.

Derfor er der stadigvæk, og i endnu højere grad efter Landsrettens dom, brug for at se på, hvordan man kan sikre personer i beskyttet beskæftigelse arbejdsstagerrettigheder. Et af principperne i FN's handicapkonvention er netop respekten for menneskets naturlige værdighed og anerkendelse af den værdi, som personer med handicap kan tilføre samfundet. Den respekt og anerkendelse mangler, når personer i beskyttet beskæftigelse ikke får anerkendt deres ret til ansættelsesbevis og til at få blandt andet sygedagpenge.

Velfærd kræver arbejde

– anbefalinger fra Arbejdsmarkedskommissionen

Arbejdsmarkedskommissionens rapport "Velfærd kræver arbejde" indeholder 44 forskellige anbefalinger. Flere af dem vedrører personer med nedsat arbejdsevne og arbejdsmarkedets rummelighed, blandt andet er der forslag om at indføre et udviklingsforløb for personer, som har en ubetydelig arbejdsevne, og at ændre på fleksjobreglerne.

Arbejdsmarkedskommissionens opgave har været at se på, hvordan man får os til at arbejde mere.

AF LENE MAJ PEDERSEN

Flere og flere ældre og færre unge i den erhvervsaktive alder til at betale for velfærdssamfundet fik i december 2007 regeringen til at nedsætte Arbejdsmarkedskommissionen. Kommissionen fik til opgave at komme med forslag til, hvordan man varigt får os til at arbejde mere, end tilfældet er i dag. Dette er vigtigt for at bevare velfærdssamfundet, uden at der kommer ubalance mellem de offentlige indtægter og udgifter.

Indsatsområder

Det har været op til Arbejdsmarkedskommissionen selv at bestemme, hvilke indsatsområder den ville arbejde med, men den skulle blandt andet analysere mulighederne for højere beskæftigelse gennem:

- et mere rummeligt arbejdsmarked for personer, der i dag er uden for arbejdsstyrken
- bedre strukturer på arbejdsmarkedet, som fx kan muliggøre kortere ledighedsperioder
- bedre integration af indvandrere og efterkommere af indvandrere
- fastholdelse af seniorer på arbejdsmarkedet
- at få flere deltidsansatte på fuld tid
- at sørge for at den gennemsnitlige arbejdstid ikke falder.

I kommissionens rapport "Velfærd kræver arbejde" kan man se de 44 konkrete anbefalinger til reformer, som hver på deres måde ifølge kom-

missionen er med til at løse problemstillingen. Særlig interessant er kommissionens forslag om at forebygge, at så mange ender på førtidspension og at målrette fleksjobordningen. Udgangspunktet for begge forslag er ifølge kommissionen, at nedsat arbejdsevne ikke behøver at være en permanent tilstand.

Udviklingsforløb

Som noget nyt foreslår kommissionen et udviklingsforløb for personer, som har en ubetydelig arbejdsevne, men hvor der er en vis sandsynlighed for, at arbejdsevnen kan forbedres, så de kan opnå mulighed for selvforsørgelse. Den primære målgruppe er personer på sygedagpenge og langvarige kontanthjælpsmodtagere, og det konkrete indhold i udviklingsforløbet vil være forskelligt fra borger til borger. I forbindelse med udviklingsforløbet, skal der tilknyttes en kontaktperson til borgeren. Det skal sikre, at indsatsen tager udgangspunkt i borgerens situation, og at indsatsen koordineres effektivt på tværs af beskæftigelses-, social- og sundhedsområdet.

Arbejdsmarkedskommissionens
rapport "Velfærd kræver arbejde"
ligger på hjemmesiden:

www.amkom.dk

“ Fleksjobordningen, som den ser ud i dag, har ifølge kommissionen flere indbyggede problemer.

Der er efter kommissionens vurdering behov for en større faglighed i kommunerne som forudsætning for at kunne sætte de rigtige udviklingsforløb i gang. Derfor anbefaler kommissionen, at der etableres en ny jobkonsulentuddannelse.

Førtidspension

Udviklingsforløbet skal ikke erstattes, men forebygge førtidspension. Personer, hvis arbejdsevne ikke kan forbedres, skal tilkendes førtidspension, sådan som det også sker i dag. Efter de gældende regler er der i dag mulighed for at tilkende førtidspension og som betingelse indføre en bestemmelse om at genoptage pensionstillkendelsen på et nærmere fastsat tidspunkt.

Som en konsekvens af forslaget om udviklingsforløb foreslår kommissionen at afskaffe denne mulighed. Kommissionen foreslår også, at der indføres et førtidspensionsbevis for alle førtidspensionister. Beviset skal gives for at sikre, at retten til førtidspension ikke mistes, hvis borgeren får det bedre og begynder at arbejde.

Fleksjob

Fleksjobordningen, som den ser ud i dag, har ifølge kommissionen flere indbyggede problemer. For at ændre på dette foreslår kommissionen, at ordningen skal målrettes den oprindelige gruppe, nemlig personer med en nedsat arbejdsevne, der uden et fleksjob ville ende på førtidspension. Dette skal gøres ved at ændre på løntilskuddet, så der som udgangspunkt gives et løntilskud på samme niveau som dagpenge. I takt med at den fleksjobansattes arbejdsevne forbedres, og arbejdsgiveren derved er villig til at betale en større andel af lønnen, skal løntilskuddet nedtrappes.

Kommissionen foreslår i rapporten, at personer i fleksjob efter de nuværende regler fortsætter i disse som hidtil, og at den nye model for løntilskud alene bruges ved nye visitationer til fleksjob. Den statslige refusionsordning ændres til kun at gælde for indslusningsfleksjob, ikke ved fleksjob, der gives borgere som fastholdelse.

DCH's reaktion

Det Centrale Handicapråd (DCH) har reageret på Arbejdsmarkedskommissionens oplæg omkring udviklingsforløb og ændring af reglerne om fleksjob. DCH har blandt andet fremført, at DCH som udgangspunkt er positiv over for forslaget om udviklingsforløb, men at der i DCH er forskellige holdninger til ydelsesniveauet. DCH har derudover udtrykt enighed i, at personer, hvor det fra starten er klart, at arbejdsevnen er varigt og betydeligt nedsat, fortsat skal kunne tilkendes førtidspension. I forhold til kommissionens forslag om ændring af fleksjobordningen er DCH enige i behovet for et bedre tilbud til borgere, som kan risikere at ende på førtidspension. Samtidig er der behov for at svagere grupper af fleksjob-visiterede skal have bedre mulighed for at få et fleksjob.

Beskæftigelsesministeren har besøgt DCH i september og der meddelt, at Arbejdsmarkedskommissionens anbefalinger vil blive overvejet, men ikke føre til ændringer på nuværende tidspunkt.

Ombudsmanden beretter om

ligebehandlingen

Folketingets Ombudsmand offentliggør årligt en beretning om sit arbejde med ligebehandling af mennesker med handicap. Beretningen for 2008 er den anden af slagsen.

AF LINDA BENDIX

Beretningen er baseret på Ombudsmandens arbejde, der blandt andet omfatter behandling af klagesager, konkrete og mere generelle sager rejst af egen drift, foredragsvirksomhed, kontakter til handicaporganisationer og offentlige myndigheder heriblandt Center for Ligebehandling af Handicappede (CLH).

Derudover er et væsentligt element af Ombudsmandens arbejde

på handicapområdet, at der hvert år indsamles redegørelser om de enkelte ministeriers handicap-politiske initiativer. Beretningen viser stor forskel i omfanget af de forskellige ministeriers handicap-politiske initiativer.

I beretningen fremhæves to områder, hvor der er gennemført regelændringer på baggrund af anbefalinger fra Ombudsmanden. Det drejer sig om ændring af reg-

lerne om dækning af nødvendige merudgifter som følge af handicap og om brug af magtanvendelse i specialskoler. Begge disse væsentlige problemstillinger har CLH også beskæftiget sig med, og nu har ombudsmandsinstitutionens indsats været med til at sikre vigtige forbedringer.

Redegørelsen kan læses på Folketingets Ombudsmands hjemmeside: www.ombudmanden.dk

Sæt allerede nu ved den 10. maj 2010

Her holder Det Centrale Handicapråd deres årlige nationale konference for de kommunale handicapråd og andre handicap-politisk interesserede.

Stedet er Nyborg Strand, og igen vil der blive sat fokus på handicap-politiske emner, der har relevans for rådernes arbejde.

Afsender:

Center for Ligebehandling
af Handicappede
Bredgade 25, opg. F, 4.
1260 København K
ID.nr. 46424

Returneres ved vedvarende adresseændring

Tavshed er **ikke** guld

AF CHRISTINE BENDIXEN

Mennesker med udviklingshæmning kan have svært ved at give udtryk for deres sorg i forbindelse med for eksempel dødsfald i familien. De har derfor brug for hjælp til at bearbejde deres sorg. Men ikke alle pædagoger ved, hvordan de skal gribe denne bearbejdning an.

Derfor har Kommunikationscentret i Hillerød i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse udarbejdet en vejledning, der giver praktiske redskaber og idéer til, hvordan personalet kan udvikle sorgplaner og møde sorgen hos personer med funktionsnedsættelse.

Materialet er en del af Kommunikationscentret og Kræftens Bekæmpelses etårige landsdækkende projekt "Ikke et ord om døden", der sigter på at gøre op med antagelsen om, at tavshed er den bedste hjælp til mennesker i sorg.

Materialet er gratis og kan fås ved at kontakte Kommunikationscentret på 48 24 22 00.

UDGIVER

Center for Ligebehandling
af Handicappede
Bredgade 25, opg. F, 4.
1260 København K

Tlf. 33 11 10 44
Fax 33 11 10 82
Mail: clh@clh.dk
www.clh.dk

REDAKTION

Ansv. redaktør Ane Esbensen
Christine Bendixen

Lighedstegn udkommer fire gange om året
Fås også på Daisy og www.clh.dk

Oplag 2.000
ISSN 1395-8054
Tryk: PrinfoHobro

**Center for Ligebehandling
af Handicappede**

– er en selvejende statslig institution, der har til opgave at overvåge og fremme ligestillingen mellem handicappede og ikke-handicappede mennesker.